

Od folkloru k world music: Hudba a spiritualita

Úvodem

Dnešní svět je rychlý, pragmatický, v posledních desetiletích propojený a globalizovaný. Životní styl v mnohém určují média, virtuální realita se zdá mnohdy silnější než skutečnost. Jen občas se do centra pozornosti dostanou otázky, které souvisejí s tím, co bylo pro všechny historické společnosti určující – duchovní svět spjatý s nejrůznějšími věskými představami a náboženstvími. To, co člověka přesahovalo v jeho každodenním bytí, bylo zároveň cestou jeho duchovního poznání. A právě tato dimenze byla a dodnes je určujícím impulzem mnoha hudebních projevů v nejrůznějších formách a žánrech. Jejich rozptyl je stejně široký jako snahy o jejich osvětlení. Zaměření 16. ročníku mezinárodního kolokvia *Od folkloru k world music* na oblast hudby a spirituality dalo prostor pro uchopení této problematiky, jež může vycházet z náboženských kontextů, ale i z osobních projevů mystiky či ze vzájemného vztahu společnosti a spirituálního světa.

Již tradiční dvoudenní setkání akademiků, publicistů, hudebníků a veřejnosti zaměřené na lidovou, folkovou, etnickou a world music se uskutečnilo ve dnech 30. a 31. července 2019 v rámci multižánrového festivalu *Folkové prázdniny* v Náměšti nad Oslavou. A podobně jako se samotný festival rozšířil během třiceti čtyř let nad původní rámec folkové hudby, i kolokvium postupně překračuje vymezené hranice. Tentokrát zavedla tematika hudby a spirituality některé účastníky až do oblasti vážné hudby, jiné zase k hudbě populární. Častokrát se v příspěvcích komentuje vztah náboženství a dobové ideologie – pokud jsou v protikladu, význam duchovních písní se mění, zmenšuje, nebo dokonce ztrácí. Podrobně se tímto vztahem zabývají příspěvky o českých lidových duchovních písních, o německé edici pohřebních písní či o jednom dnes téměř zapomenutém autorovi dodnes velmi známých českých liturgických písní. Další příspěvek komentuje paradox existence náboženských odkazů v textech české populární hudby v době

totality. Smyslem hledání duchovního významu v díle s duchovní nálepkou, ale živelného, bouřlivého obsahu se zabývá další text. Specifický vztah české společnosti k americkým duchovním písním – spirituálům – je předmětem několika příspěvků. I v nich autoři ukázali, jak dobová ideologie ovlivnila přijetí a prezentaci této hudby v českém prostředí (na pódiích či v kostelích) a jak se s ohledem na funkci duchovních písní měnily jejich české texty ve srovnání s americkými originály. Na stránky sborníku se dostal také ojedinělý pohled Američana, který komentuje transformaci americké duchovní hudby v České republice. Navzdory všem ideologiím stále zůstávají příběhy Starého zákona – konkrétně Žalmy a Píseň písní – inspirací pro textaře současných českých hudebních skupin, jak dokládá další příspěvek.

Za hranice vlivu katolického či evangelického náboženství na hudbu se vydalo několik příspěvků. Ve sborníku najdete pojednání o možné interpretaci lidové písně prostřednictvím myšlenek vykladače chasidismu Martina Bubera nebo o bohaté náboženské symbolice sefardské svatební písně z oblasti Středomoří. V příspěvku o hudebních stylech souvisejících s proměnou náboženství v důsledku významné migrace obyvatelstva odpovídá autor na otázku, zda je spiritualita v hudbě ohroženým druhem.

Diskusí na téma spiritualita a hudba se po oba dny kolokvia zúčastnili jak přednášející, tak další účastníci. Hostem debatujících byla druhý den také mladá skotská skupina Talisk, která se podělila o své názory a zkušenosti s lokální hudbou v globalizovaném světě.

Přestože ne všechny proslovené příspěvky jsou součástí sborníku, výsledek je velice kompaktní a nebojíme se říct, že svým obsahem i jedinečný. Texty různých autorů se vzájemně doplňují a přinášejí poznatky o dosud opomíjených nebo neprozkoumaných prvcích duchovního života a hudby. Věříme, že sborník příspěvků z náměšťského kolokvia 2019 bude pro všechny čtenáře obohacením či inspirací.